

De Gekroonde Schoen 1722

*Pieter Schoen & Zoon N.V.
Verf en Vernisfabrikanten
Zaandam
Opgericht 1722*

Windtbrieif
Anno 1722

De Raden ende Meesters vande Reekeningen der

Domeijnen vande Ed: groot Mogende Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, hebben opt versoek bij Requeste aan haar Ed: Mo: gedaan bij Pieter Schoen Simonz:, woonende tot Westsaandam, naar daar op alvorens gediend geweest te sijn vant schriftelijk advijs van: Rentmr: generaal van Kennemerland ende Westvriesland Mr. Wijnand vander Maas Davenrode, ende op alles gelet, hebben aanden selven Pieter Schoen Simonz: toegestaan, ende vergunt, staan toe, en vergunnen hem bijdezen, het regt vande windt, noodig tot een verff- en krijtmolentie, die hij tot Westsaandam voornemens is te doen bouwen, mits jaarlijx ten proffyte vande Domeijnen daar vooren tot Erfpagt, en op Erfpagtsregt betalende ten comptoire vanden voorn: off anderen inder tijt wesende rentmr. generaal van Kennemerland ende Westvriesland, desomme van agt ponden te XL grooten t' pond vrij gelt, welke erfpagt ingaan sal, soo dra de voorsz: molen sal beginnen te malen, daar af mits dien bijdeverbandbrief pertinente verclaringe sal moeten werden gedaan, voorts onder conditie en voorwaarden, dat soo wanneer de voorsz: molen t' eeniger tijt bij den Supplt:, ofte sijn regt verkrijgende verkogt, verhandelt, vermangelt, ofte op eenige hoedanige andere Manieren vervreempt, ofte gealieneert mogte komen te werden. De Raeden ende Meesters vandereekeningen voornt: het selve altijd sullen mogen naasten als het regt van nakoop inden name van hoogstgeme: haar Ed: gro: Mog: wel expresselijk reserverende bijdezen, ende sal oversulcx in cas van veralienering off vervreemding als vooren, het selve altijd ten comptoire voornt: moeten aangegeven, en bekend gemaakt werden, gelijk ook den Supplt:, ende sijn regt verkrijgende gehouden sal sijn, het Erf daar op, de voorsz: molen gebouwt sal werden, soodanig te beheijnen, en beheynt te houden, dat nog menschen, nog beesten daar door beschadigt soudon kunnen werden, ende eenig ongeluk off schade, door het selve komendete geschieden, sal den Supplt: off sijn regt verkrijgende gehouden sijn sulcx te boeten, en beteren als na reden, omme alle welke bovenverhaalde conditien wel te presteren ende na te komen, werd den Supplt: gehouden te passeren sijne behoorlijke contrabrieven van verband, voordien geregten van Westsaanen voorsz:, bij welke contrabrieven den Supplt: sal verbinden de voorsz: molen ende het Erf daar op dezelve gebouwt sal werden, ten behoeve, endetot Securiteyt vande voorsz: Domeijnen, en deselve over te leveren in handen vanden voorn: rentmr. omme bijden selven nevens deverantwoordinge van het eerstejaar, der voorsz: Erfpagt op sijne reekeninge overgebracht, en alhier ter camere bestet en bewaart te werden, voorts salden Supplt. gehouden sijn, de naam vande gekroonde SCHOEN aan dezelve molen te doen stellen, ter bequaamster en sigbaarster plaatse, omme van verre bequamelijk gesien, en alzo van andere molens onderscheyden te kunnen werden, ook salden Supplt: de voorsz: molen tot geen andere nering als tot verff en krijt malen mogen gebruyken, sonder nader consent van haar Ed: Mog:, Ende sal den voorn: rentmr. van de voorsz: jaarlijxe Erfpagt in ontfang sijner reekeninge gehouden sijn te verantwoorden daardes behoort gedaan ten bureele vande Camere vandereekeningen inden Hage den elfden Maart seventien hondert tweeentwintig, ondert Zegel derselver Camere opt Spatium van dezen gedrukt.

Rege: in t XXIIIe boek van:

oppten fo: 225.

Mij tegenwoordig,

J. QUARLES.

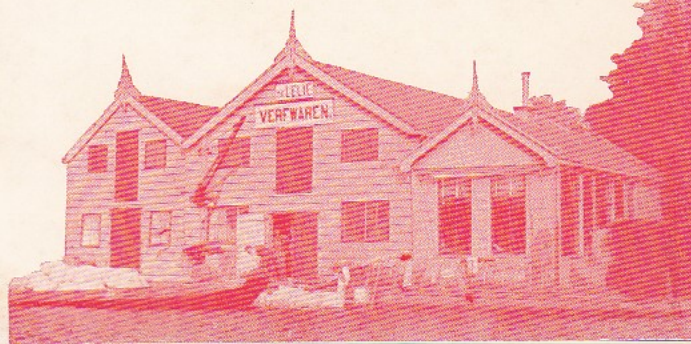

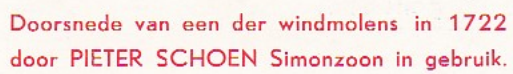
Niet alleen het bedrijf, dat tegenwoordig PIETER SCHOEN & ZOON N.V., ZAANDAM heet, maar vrijwel alle Zaaansche industrieën zijn met windmolens begonnen.

Er is een tijdstip geweest, dat er ruim 600 Zaaansche windmolens bestonden. Voor zoover ons bedrijf betreft werden met behulp van die windmolens hoofdzakelijk minerale verven gemalen en verfhout, de kleurstof voor de textielindustrie toen anilineverven voor dit doel nog niet waren uitgevonden.

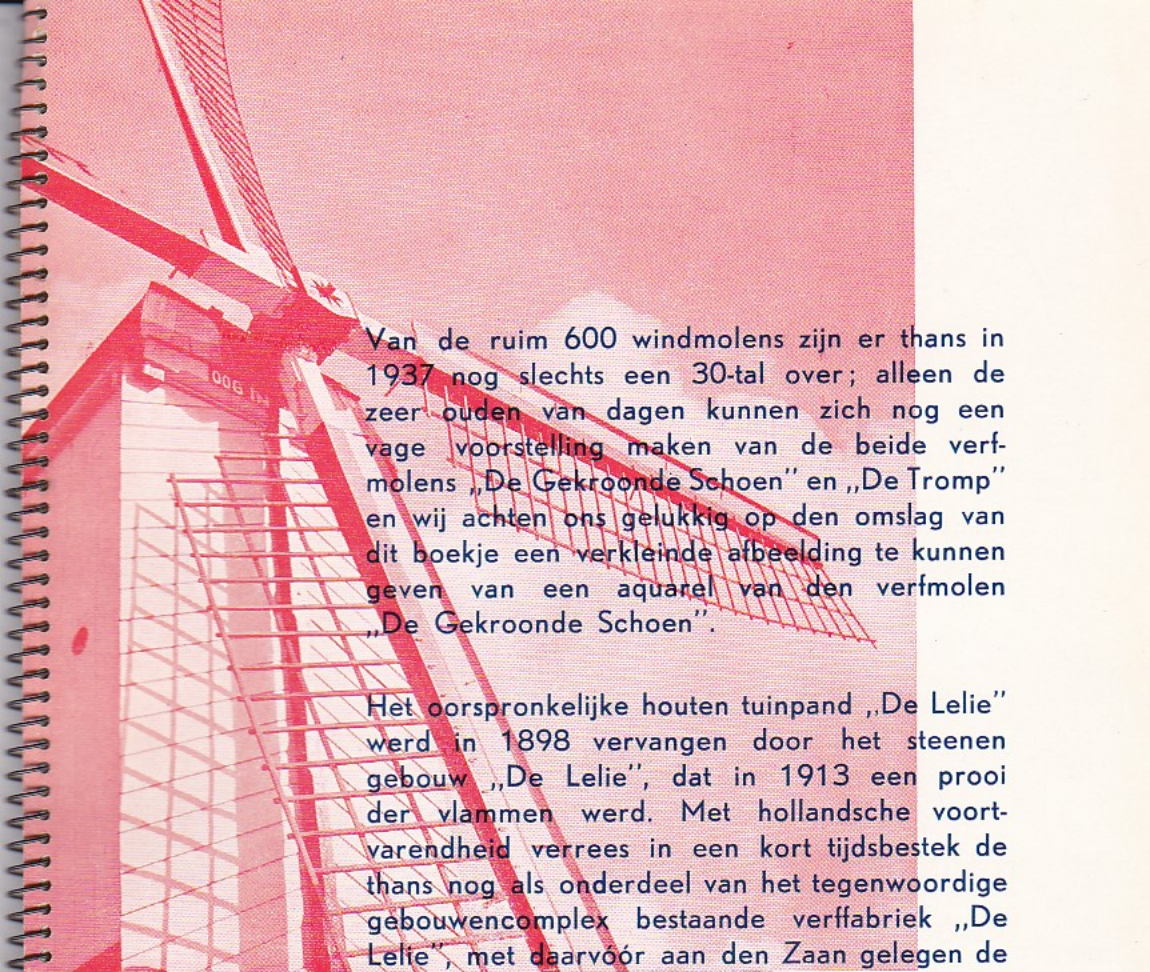
In dit boekje bevindt zich de afbeelding van een windbrief uit het jaar 1722. Dit document was een bescherming op de windkracht en verleende aan PIETER SCHOEN Simonzoon, den toenmaligen eigenaar van de destijds machtige verfmolens „De Gekroonde Schoen” en „De Tromp”, den waarborg, dat op te korten afstand van zijn bedrijf geen andere windmolens mochten worden gebouwd.

De molens stonden in het binnenveld; voor opslag, verdere verzorging der gemalen producten, verpakking en expeditie daarvan waren opslagplaatsen aan het water noodig en als eerste pakhuis werd achter het woonhuis van den eigenaar een bescheiden pand gebouwd, „De Lelie” genaamd.

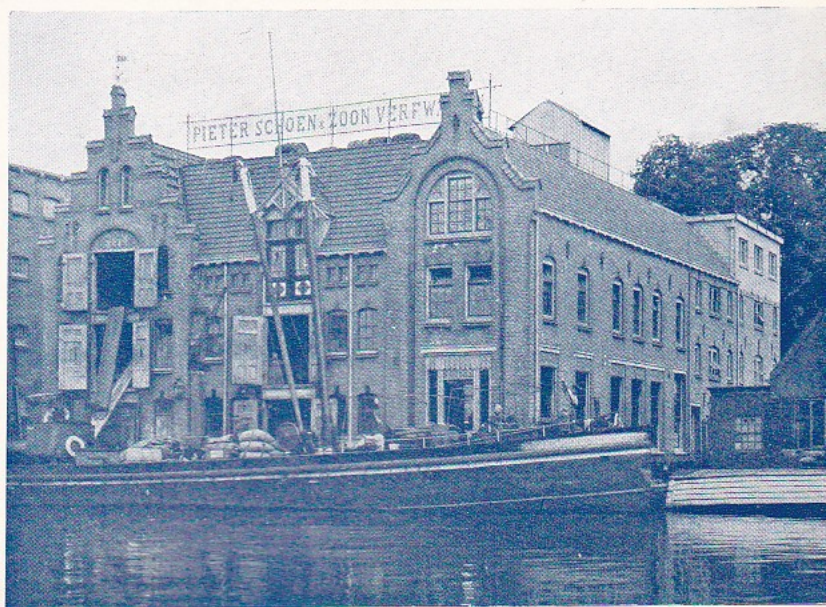

Doorsnede van een der windmolens in 1722
door PIETER SCHOEN Simonzoon in gebruik.

Van de ruim 600 windmolens zijn er thans in 1937 nog slechts een 30-tal over; alleen de zeer ouden van dagen kunnen zich nog een vage voorstelling maken van de beide verfmolens „De Gekroonde Schoen” en „De Tromp” en wij achten ons gelukkig op den omslag van dit boekje een verkleinde afbeelding te kunnen geven van een aquarel van den verfmolen „De Gekroonde Schoen”.

Het oorspronkelijke houten tuinpand „De Lelie” werd in 1898 vervangen door het steenen gebouw „De Lelie”, dat in 1913 een prooi der vlammen werd. Met hollandsche voortvarendheid verrees in een kort tijdsbestek de thans nog als onderdeel van het tegenwoordige gebouwencomplex bestaande verffabriek „De Lelie”, met daarvóór aan den Zaan gelegen de pakhuizen „De Regenboog”, „Albino” en „Moor”, resp. voor den opslag van gekleurde, witte en zwarte verven.

In den loop der jaren werd de windkracht door motorische kracht vervangen; electriche energie en de beschikking over betere technische hulpmiddelen in het algemeen schiepen andere mogelijkheden, het bedrijfsleven stelde ook andere eischen en langzamerhand werd de specialiseering op het gebied van bereide verven, in den meest uitgebreiden zin, een voornaam onderdeel van ons bedrijf.

In 1919 werd als noodzakelijke uitbreiding de naastliggende fabriek „Ceres” aangekocht, niet-tegenstaande den invloed van de oorlogsjaren, waardoor verschillende afzetgebieden tijdelijk of voor goed verloren zijn gegaan. Door deze omstandigheid bleven reeds lang in de pen zijnde plannen tot bouw van een modern fabriekspand naar Amerikaansch voorbeeld voorloopig rusten.

Steeds groeiende ontwikkeling van ons bedrijf noopte ons echter in 1929 bedoelde plannen tot uitvoer te brengen en een fabriek werd opgetrokken uit gewapend beton met een fundering van 1200 heipalen ter lengte van 12 tot 14 meter, doelmatig ingedeeld naar Amerikaansch voorbeeld, dus met toepassing van het begrip „Efficiency” in de juiste beteekenis.

LOSHAVEN

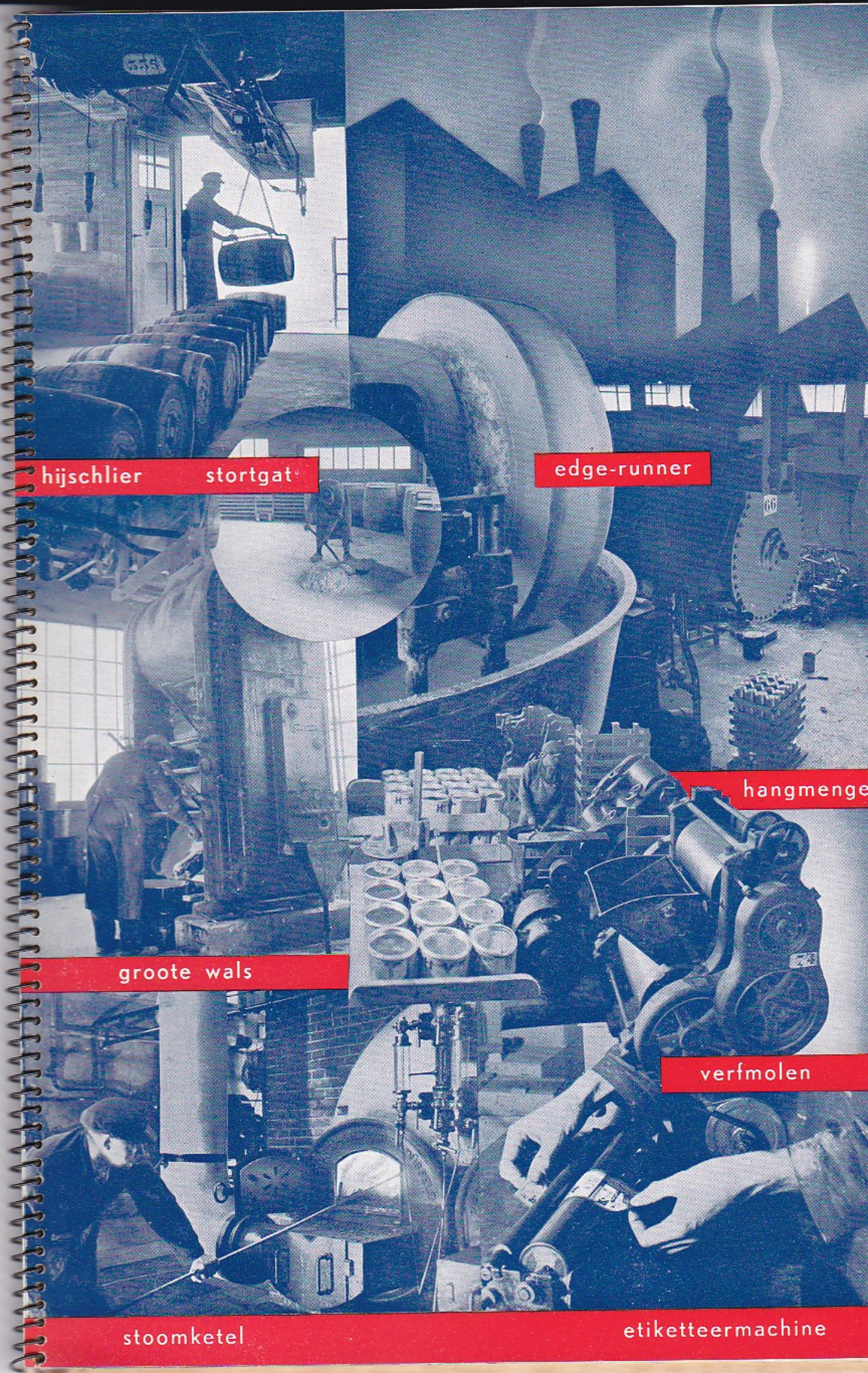

Op de vijfde verdieping bevinden zich de droge grondstoffen; de vloeistoffen, lijnolie, terpentijn e.d. vinden een veilige bergplaats in brandvrije tanks onder den grond. Door stortgaten worden de droge stoffen naar de mengmachines op de vierde verdieping gebracht; kleinere distributietanks op de hoogste verdieping in verbinding met de ondergrondse reservoirs brengen door een ingenieus gevonden pompinstallatie in elk lokaal waar gekneed of gemalen wordt de juiste hoeveelheid lijnolie, terpentijn of ander verdunningsmiddel.

Het transport van de half-fabrikaten van de vierde naar de derde verdieping gaat eveneens door middel van stortkokers. Op de derde en tweede verdieping geschiedt het malen op de walsmachines, het verdunnen, zeven, centrifugeeren, aftappen in bussen of opslaan in tanks om door langere bewaring in kwaliteit te „veredelen”; dit laatste geldt speciaal voor standverven en japanlakken.

De eerste verdieping is uitsluitend voor het etiketteeren en schilderen der bussen, verpakken in kisten, merken enz., terwijl de parterreruimte dient voor opslag en expeditie.

Moderne hulpmiddelen, Toledo-Berkel-bascales, afvulmachines met automatische gewichtscntôle, sluit- en capsuleerapparaten, etiketteermachines enz. verlichten en bespoedigen den arbeid en komen het uiterlijk en den kostprijs van het eindproduct ten goede.

hijschlier

stortgat

edge-runner

hangmenge

groote wals

verfmolen

stoomketel

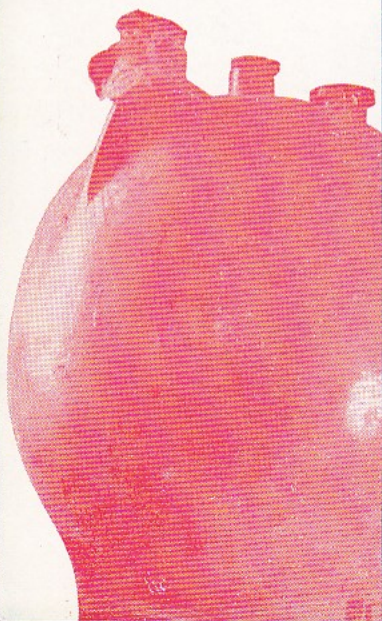
etiketteermachine

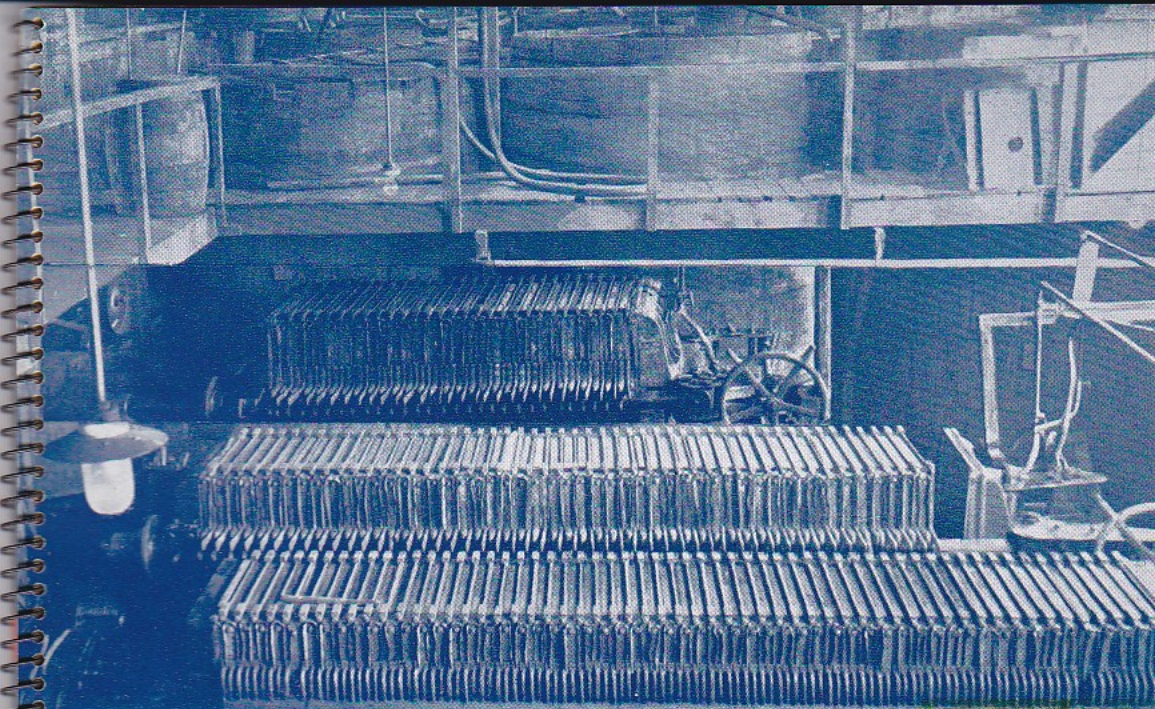
GEBOUWENCOMPLEX AAN DE ZAAAN VAN DE VERFFABRIEKEN
VAN PIETER SCHOEN & ZOON N.V.

Toen gedurende den oorlog het betrekken van chemische verven, als chromaatverven, vermiljoenrood en cyaanblauw uit het buitenland steeds moeilijker werd, ontstond op bescheiden schaal de eigen-fabricatie hiervan. Oorspronkelijk alleen bedoeld ter voorziening in eigen behoefte, groeide ook deze afdeeling in den loop der jaren tot een levensvatbaar bedrijf, dat een groot afzetgebied heeft gevonden in binnen- en

NEERSLAG KUIPEN
CHEMISCHE VERNEN

FILTERPERSEN

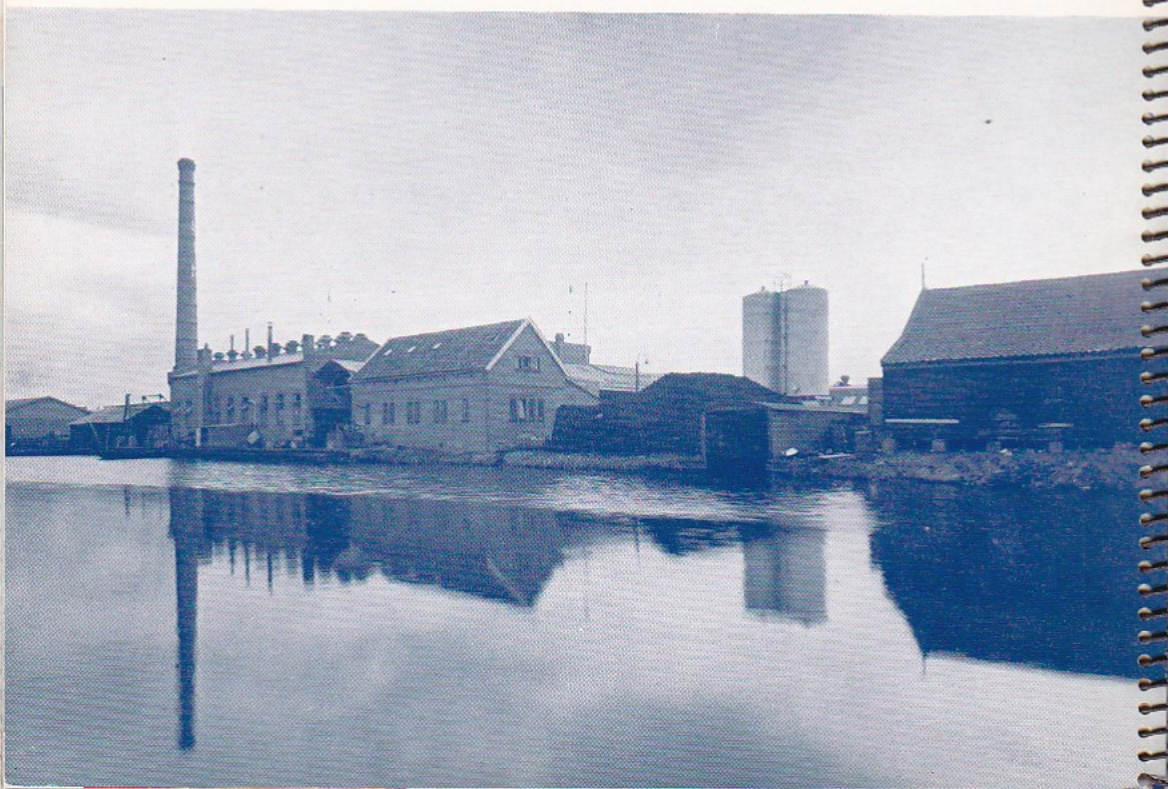
buitenland voor een uitgebreide collectie chemische verven als Chromaatgroen, Zinkgroen, Chromaatgeel, Zinkgeel, Berlijnsch Blauw, Vermiljoen en andere roodsoorten voor diverse doeleinden, bereiding van schildersverven, drukinkten, lithografische verven, verder voor fabricatie van linoleum, behangselpapier, glacé-papier en enkele andere technische gebruikstoepassingen. Het in eigen hand hebben van de fabricatie van chemische verven komt kostprijs en contrôle over kwaliteit van daarmee vervaardigde producten in hooge mate ten goede; buitendien geldt voor japanlakken en andere aangemaakte verven het voorrecht van Nederlandsch fabrikaat, een factor, die door Rijks- en Gemeentelinstellingen en ook vele particuliere ondernemingen bij plaatsing van hun opdrachten wel in aanmerking wordt genomen.

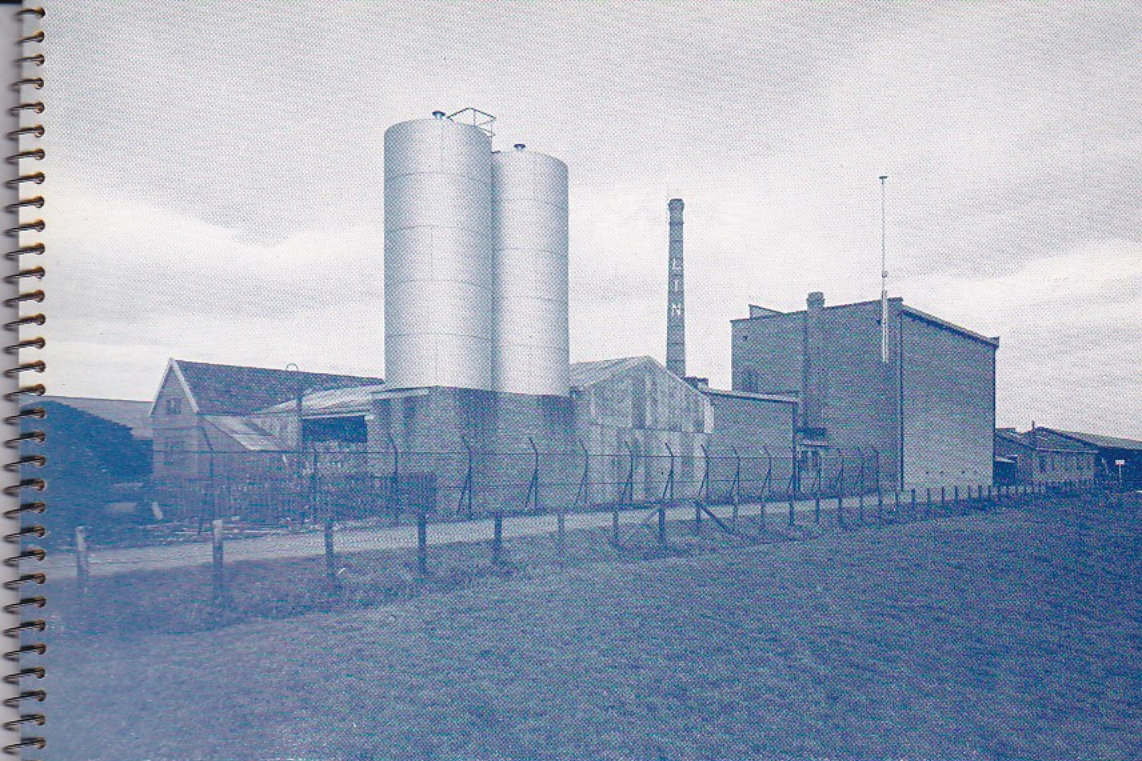
LAK-INDUSTRIE „NEDERLAND” ZAANDAM

Een ander belangrijk onderdeel van ons bedrijf is de lakstokerij, meer bekend onder den naam: Lak-Industrie „NEDERLAND”. Niet alleen vervaardigen wij daar alle voor onze verffabriek benoodigde bindmiddelen met de vele en uiteenloopende eischen daaraan gesteld, maar buitendien specialiseeren wij ons op kwaliteitsvernissen, die zich als LIN-lakken een reputatie hebben verworven.

Het stoken van lakken is niet alleen een kwestie van vak-kennis en goede beproefde receptuur; ook andere factoren spelen hierbij een groote rol. Evenals wijnen, moeten lakken door lang in voorraad houden „veredelen” en in goed geoutilleerde bedrijven vindt dit principe reeds toepassing bij den aanvang, n.l. bij de voornaamste grondstoffen, o.a. bij de Lijnolie. Op het terrein van onze lakfabriek bevinden zich verschillende grootere tanks voor den opslag van lijnolie, waarvoor bij voorkeur de mooiere partijen magere lijnolie gereserveerd worden.

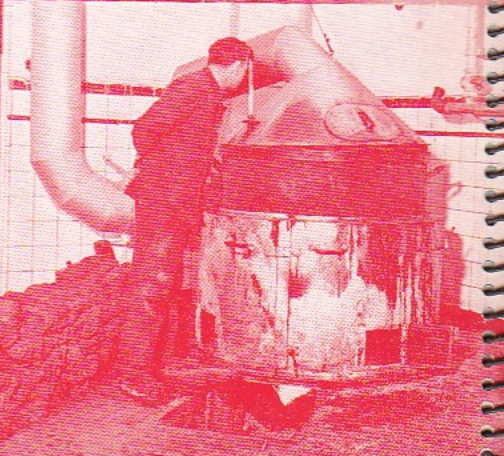
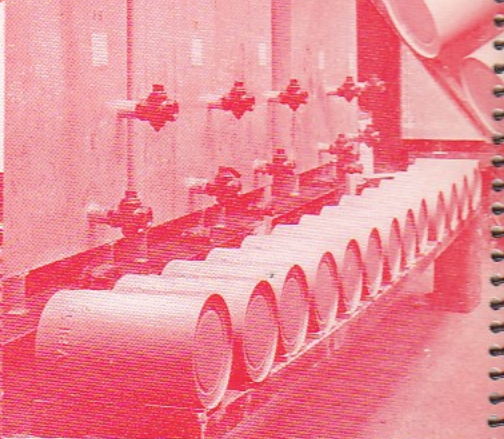
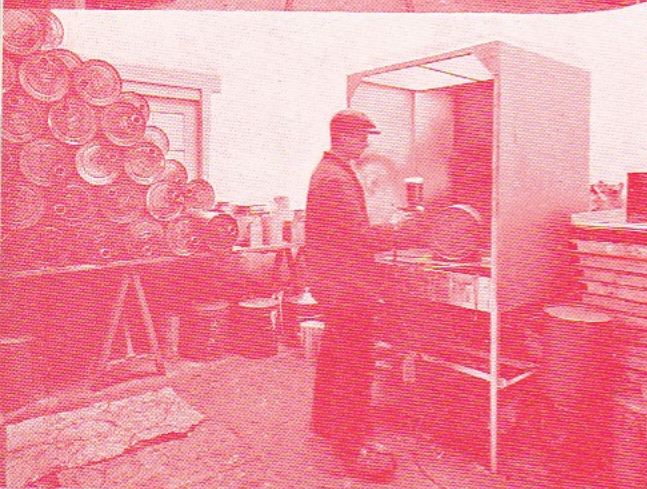
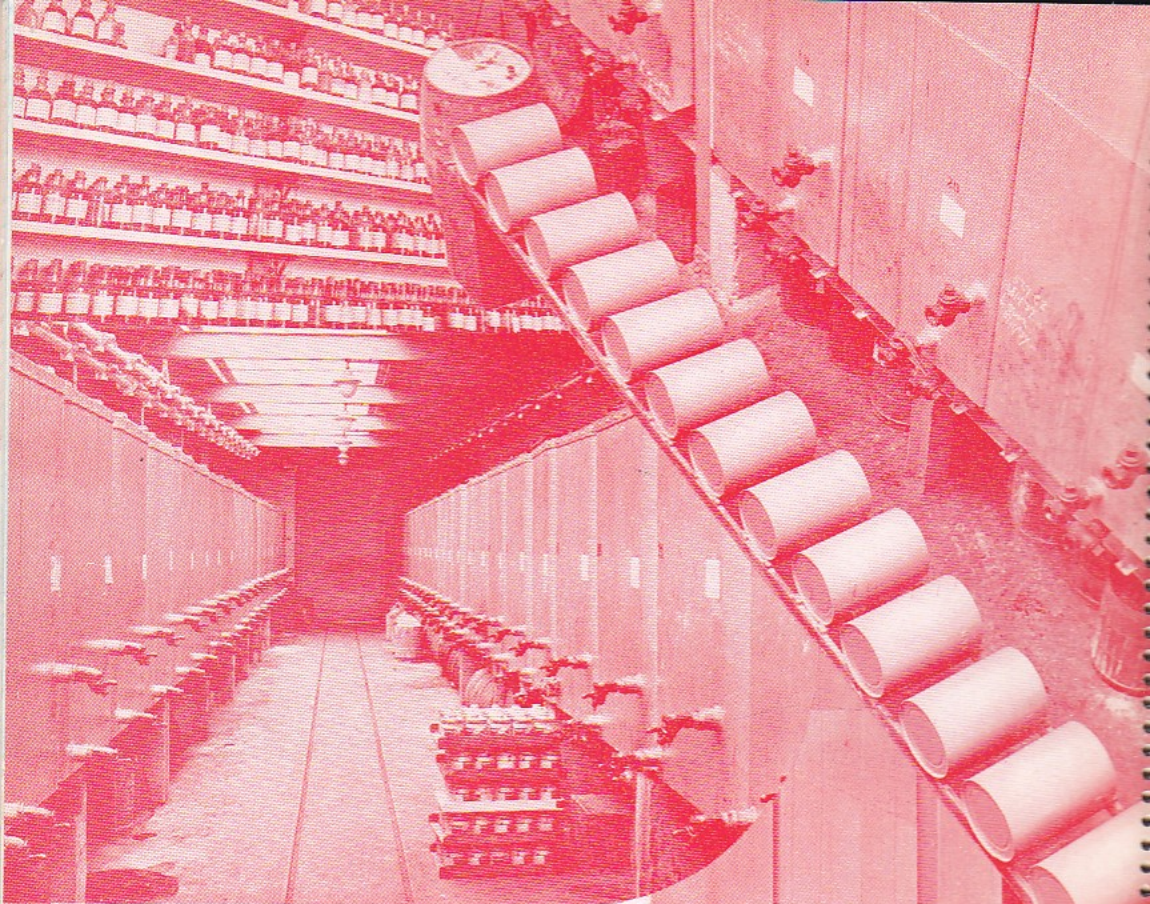

Deze selectie vereist zorg, kost geld voor opslag, rente enz., maar voor kwaliteitsproducten dienen deze grotere kosten ondergeschikt gesteld te worden aan de kwaliteit en dit kan ook, omdat de vakman-schilder nog steeds een met zorg gefabriceerde vernis weet te waardeeren en niet alleen let op den prijs.

Voor den opslag van onze vernissen beschikken wij over een 60-tal grotere en kleinere tanks, in gelijkmatig verwarmde vertrekken opgesteld, waardoor het veredelingsproces bevorderd wordt.

Wazen, dofslaan, slecht vloeien of te langzaam doorharden vinden voor een groot deel hun oorzaak in het gebruik van onbelegen olie als grondstof en in het te snel na het stoken in den handel brengen van de vernissen.

Van alle stooksels houden wij uitvalmonsters in fleschjes, waardoor wij gedurende den opslag in de tanks niet alleen een zeer eenvoudige contrôle hebben op helderheid en uitzakken, maar waardoor wij ook voor de bij uitzondering voorkomende reclames, zelfs na jaren over contrôle-materiaal beschikken.

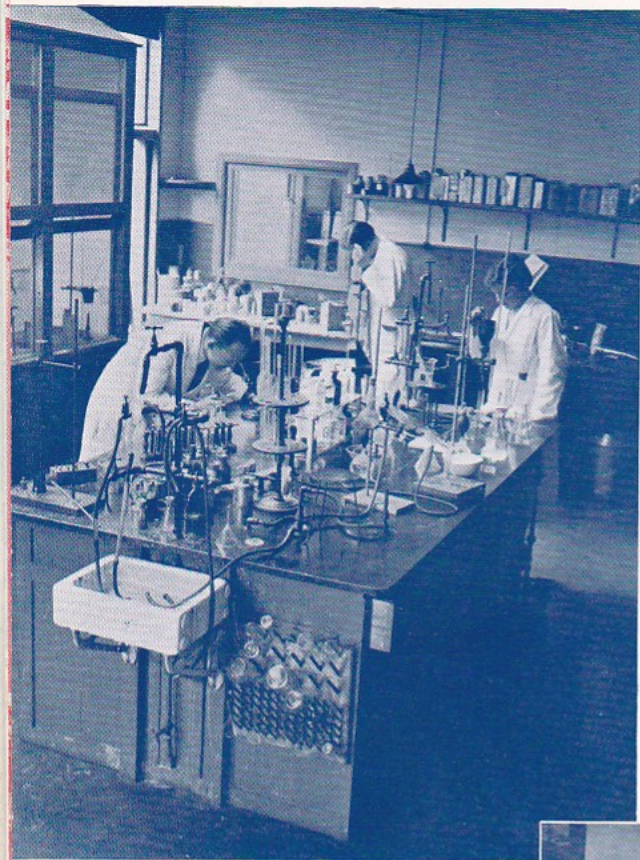
CELLULOSELAKKEN & SYNTHETISCHE LAKKEN.

1936 bracht den bouw van een afzonderlijk fabriekspand voor de afdeeling „Celluloselakken en Synthetische lakken.”

Plaatsgebrek en strenge veiligheidsvoorschriften gaven den stoot tot deze belangrijke uitbreiding; de nieuwe behuizing is up-to-date geoutilleerd en stelt ons in staat ons op bovengenoemde producten te specialiseeren en wij zijn overtuigd te kunnen voldoen aan alle uiteenlopende eischen voor de verschillende industrieën, die op het gebruik van celluloselakken en synthetische lakken zijn ingesteld.

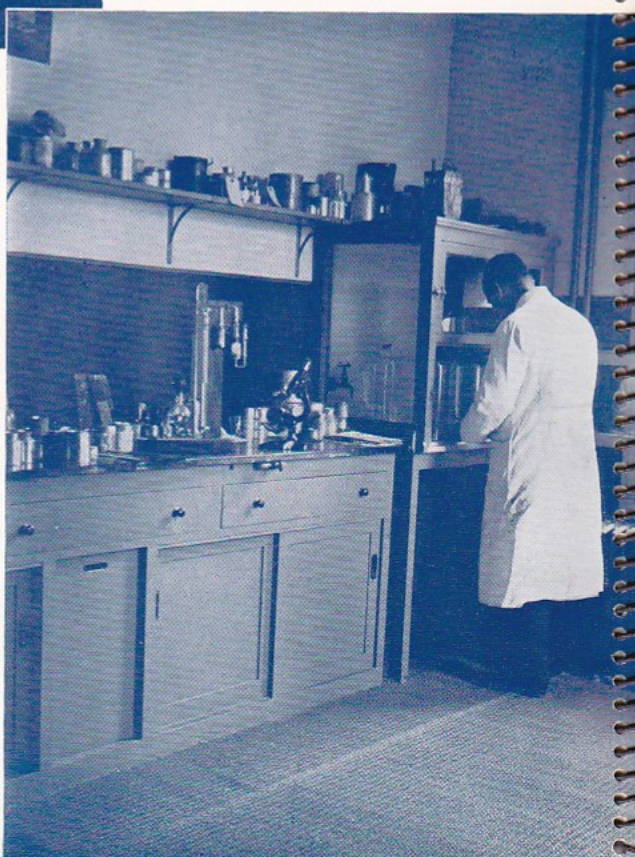
WETENSCHAPPELIJKE CONTROLE.

Naast vier kleinere bedrijfs-laboratoria beschikken wij over een naar de eischen des tijds ingericht centraallaboratorium voor de physische en chemische contrôle der grondstoffen en producten, alwaar tevens problemen uit de verftechniek op wetenschappelijke wijze bestudeerd en nieuwe procedé's uitgewerkt worden.

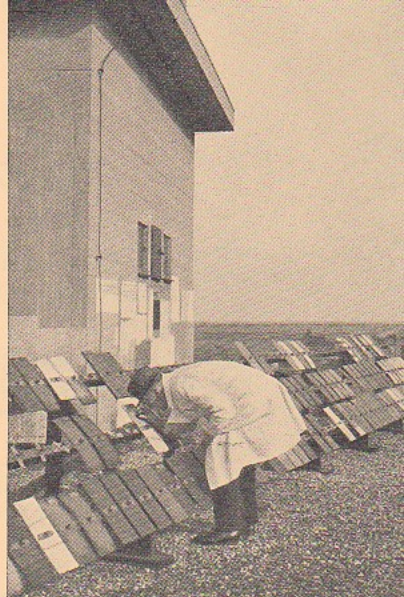
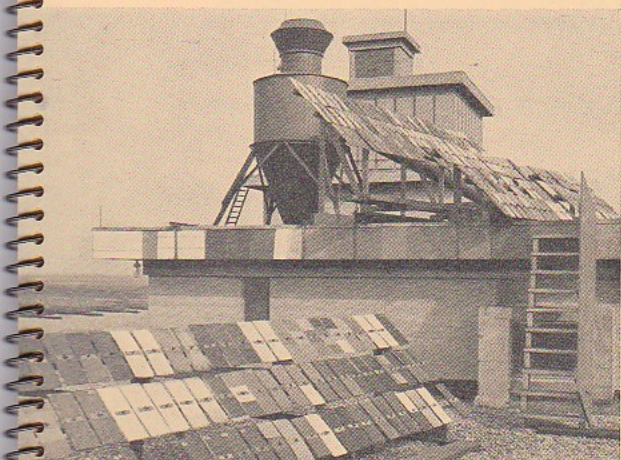
TECHNISCHE VOORLICHTING.

Bekwame technici van onzen technischen voorlichtingsdienst verstrekken op het gebied van verwerken gaarne zonder de minste verplichting advies ten aanzien van de keuze van materialen en de verwerking daarvan.

DAKPROEVEN

PIETER SCHOEN & ZON N.V.
ZAANDAM

De meest betrouwbare technische keuring is nog steeds de beproeving volgens de praktijk.

Dit geschiedt bij ons door middel van

DAKPROEVEN

op een rek, constant blootgesteld aan alle atmosferische invloeden, op een hoogte van 30 M. onder een hoek van 45° op het Zuiden.

Wij beschikken over meer dan

1000 M² DAKRUIMTE

die wij ter beschikking stellen van onze clientèle.

Alle monsters worden neutraal geregistreerd en minstens 1 x per maand onbevooroordeeld geïnspecteerd.

H.H. Ingenieurs, Architecten, Chemici, Rijks-, Gemeente- en Particuliere bedrijven, die van ons PROEFSTATION gebruik wenschen te maken, gelieven zich te wenden tot onze afdeling: „LABORATORIUM”.

PIETER SCHOEN & ZON N.V. - ZAANDAM

CHLOORRUBBERVERVEN.

TORNOL H.S.

De voortreffelijke chloorrubber-lakverf met ongekend lang weerstandsvermogen. Compleet kleurenassortiment.

TORNULOSE.

- Hoofdzakelijk voor gebruik in chemische fabrieken en dergelijke bedrijven, waar hoge eischen aan chemicaliën-bestendigheid worden gesteld.

TORNOL-STANDGROEN N.G. V

Sterker dan het beste gewone Standgroen en buitendien Nimmer Gele Vlekken.

LAK- EN STANDVERVEN.

SIGNALOID C. P.

Zuur- en Sodabestendig; voor gebruik in abattoirs, laboratoria, badhuizen, etc.

SIGMARINE.

Onze bekende klassieke Japanlak voor binnenwerk en buitenwerk. 80 kleuren.

oud-HOLLANDSCH STANDGROEN, -STANDBRUIN, -STANDZWART.

Hoog bremergroen-gehalte. Beantwoordt aan alle keurings-eischen van Rijks-, Gemeente- en particuliere Instellingen.

VERNISSEN, SYNTHETISCHE- EN CELLULOSELAKKEN.

LINHARDER.

Het onovertreffbare verhardingspreparaat.

LINMAT.

Voor het maken van temponeerverf of strijkdof.

LINSPAR.

De voortreffelijke jacht- en bootlak.

PAN-SUPER-LAK.

De synthetische buitenlak met den langen levensduur.

AUTO-TORNOL.

Synthetische lakverf op basis van chloorrubber; prachtige vloeïng, hoge glans en groote duurzaamheid.

NITROL.

Celluloselakken voor alle takken van industrie.

ROESTWERENDE VERNEN.

SIGMALED.

S. Q. Strijkklaar loodmenie, diverse soorten. S. Q. voor gewoon meniewerk; SIGMALED W. P. (Regen- en mistvast); V. Y. SIGMALED V. Y. voor gebruik op vochtig ijzer.

SILVEROID.

G. O. G. I. Zuivere Aluminiumverf, 6 verschillende soorten. Vraagt advies voor de keuze en toepassing van de juiste soort voor elk probleem.
H. R. F. R.
C. P. G. B.

FERRONOL.

12 kleuren, z.g. „ijzerglimmerverf” ter bescherming van ijzerconstructies in fabriekscentra.

EMALINE.

Bitumineuze verf voor scheepvaart en industrie. Zwart en in een beperkt aantal kleuren. Voor bepaalde doeleinden de reukloze soort „EMALINE R”.

MUURVERNEN.

TORNULOSE-MUURVERF.

De voortreffelijke muurverf op basis van chloorrubber, niet verzeepend. Groote dekkraft en hoog uitstrijkvermogen. Geeft een mooi fluweelachtig effect. Speciale soorten voor buitenwerk en voor gebruik in chemische fabrieken.

MINERAALVERF.

Niet voor alle doeleinden, maar in vele gevallen het aangewezen product.

HYDROLINE-KOUDWATERVERF.

Voor gewoon muurwerk een goedkoop en betrouwbaar materiaal.

DIVERSEN.

STOPSTARA.

Het eenige goede beglazingsmiddel voor stalen ramen.

OLFIX.

Bindmiddel voor grondverf ter overwinning van hechttingsmoeilijkheden op oud glad schilderwerk.

METAALDOF.

Aluminium-Temponeerverf in 20 kleuren. Voor den binnenhuis-architect.

CRESOTOL.

Kleur en bescherm Uw ongeschilderd hout met Cresotol. Frissche kleuren.

SCHOONAF.

Voor verwijderen van oude verf- en vernislagen, z.g. „afbijtmiddel”.

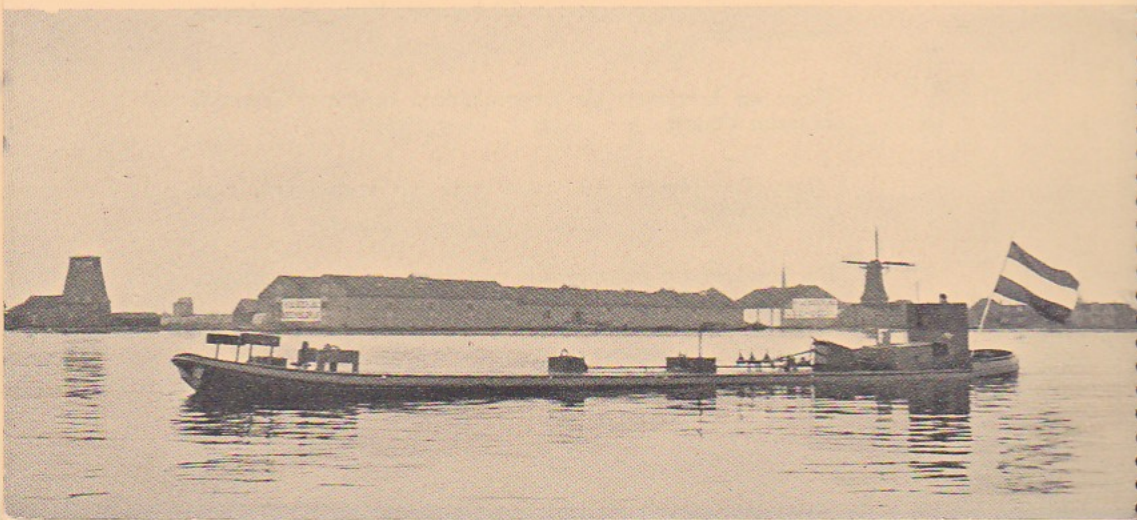
JUMBO-PLAMUUR.

De betrouwbare plamuur met gegarandeerd loodwitgehalte, 10 %, 20 %, 30 %.

TORNOL
BESPAART U
VERFZORGENI

Onze laatste aanwinst is onze motor-tankboot „WATERLELIE”, 1 Maart 1937 te water gelaten. Het laadvermogen van de diverse tanks is 45.000 Kg. en deze wijze van transport geeft een belangrijke besparing bij den aanvoer van lijnolie en terpentijs.

LINDETEVES- PIETER SCHOEN & ZOON N.V.

AMSTERDAM – BATAVIA

ONZE BELANGEN IN INDIE

Veranderde economische verhoudingen waren aanleiding, dat in 1933 besloten werd tot oprichting van een verffabriek op Java in samenwerking met een der voornaamste importhuizen, de firma

LINDETEVES-STOKVIS, die haar verkoopkantoren heeft in alle handelscentra van den Indischen

Archipel.

De verffabriek **Lindeteves-Pieter Schoen & Zoon** te Batavia nam direct bij haar oprichting een leidende positie op de overzeesche markt en verheugt zich in een steeds toenemenden bloei.

Pergantian keadaan perniagaan jang menjebakkan bahoewa pada tahoen 1933 soedah kita tentoe-kan akan mendirikan pabrik-tjat di tanah Djawa bersama-sama bekerdja dengan salah-soeatoe firma import besar, jaitoe firma **LINDETEVES-STOKVIS**, jang mempoenjai kantor pendjoealan dimana-mana kota perniagaan besar di tanah Hindia.

Pabrik-tjat **Lindeteves-Pieter Schoen & Zoon** di Betawi itoe dari permoealaanpoen lantas bisa mendjadi pemimpin di pasar tanah-Hindia dan sampai sekarang ini keadaan masih teroes madjoe.

